

Změny v předškolním vzdělávání

Novela školského zákona (zákon č. 178/2016 Sb.) zavádí s účinností od září 2017 povinné předškolní vzdělávání a zavádí individuální vzdělávání dětí jako možnou alternativu plnění povinného předškolního vzdělávání v mateřské škole.

S účinností od 1. ledna 2017 nověno dětem, které dosáhnou 5 let do měsíce září, nastoupit v následujícím školním roce k povinnému předškolnímu vzdělávání a zavádí se také k povinnému předškolnímu vzdělávání, který bude mateřskou školou vyřizován ve stanoveném časovém období (prvních 14 dní v květnu).

Uvolňování a omlouvání

Proto musí každá mateřská škola do svého školního řádu zapracovat informace o podmínkách uvolňování dětí ze vzdělávání a omlouvání absencí včetně způsobu dokládání jejich důvodů. Pokud si ředitel školy vyžádá doložení důvodů nepřítomnosti dítěte, zákonný zástupce tak bude muset učinit do tří dnů od vyžádání.

Alternativní vzdělávání

Pokud se zákonný zástupce rozhodne pro některou z alternativních forem plnění povinného předškolního vzdělávání, musí to oznámit mateřské škole, do které je jeho dítě zapsáno, nejpozději tři měsíce před začátkem školního roku, ve kterém se má dítě začít povinně vzdělávat (tzn. do konce května). Po tom, co ředitel školy obdrží oznámení o individuálním vzdělávání, doporučí zákonnému zástupci oblasti z rámcového vzdělávacího programu pro

Oba články následují

je očekavane vystupy (schopnosti a dovednosti) v doporučených oblastech a musí ve svém školním řádu stanovit termíny a způsob ověřování, přičemž termín ověřování musí být stanoven v rozmezí měsíců listopad až prosinec. Zákonný zástupce se musí ve stanovený termín dostavit s dítětem k ověření získaných schopností a dovedností v určených oblastech.

Zánik alternativního vzdělávání

Pokud se zákonný zástupce s dítětem nedostaví k ověření v řádném ani náhradním termínu, ředitel mateřské školy ukončí individuální vzdělávání. Dítě tak musí neprodleně zahájit docházku do mateřské školy a není již možné dítě opětovně individuálně vzdělávat.

Bez výjimky

Opatření se dotkne všech rodičů, které již své dítě do MŠ posílají, protože budou muset plnit povinnou docházku jako v případě ZŠ. Nebudou moci dítě brát ze školky mimo vymezené prázdniny, v případě nemoci budou muset naopak k lékaři a přitom menší děti bývají nemocnější, apod. Zásadně se povinnost

dotkne těch rodičů, kteří dítě vzdělávají doma a z různých důvodů odmítají docházku dítěte do mateřské školy. Ovšem systém nově zatíží neplnění povinnosti docházky do MŠ hrozbou přestupkového nebo trestního řízení.

Nesouhlas

Významná část rodičů, odborníků a neziskového sektoru odmítá tuto novělu. Její dopady na změny výrazně české školství, zhorší postavení rodičů i učitelů ve vzdělávacím systému; zvýší tlak na výkon dětí; přistupí k prohloubení nerovnosti ke vzdělání.

Názor odborníka

Na závěr názor docentky Opravilové (pozn. předsedkyně Asociace předškolní výchovy): „To je taková česká specialita, příprava na školu a pořád hodnocení toho, jestli je dítě připravené, nebo nepřipravené. Ve většině zemí je prostě kritérium pro vstup do školy věk a pracuje se s tím, že některé děti na tom budou lépe a jiné hůř. Je zjištěno a bylo dávno potvrzeno, že se to tak do půl roku srovná. I ti, co byli hodně připraveni, a ti, co byli méně. Samozřejmě že je předškolní příprava výhodou, ale není to něco, co musí být za každou cenu striktně napasované, jako nějaké desatero.“

Lenka Štěpánková

Kritizovat zakázáno, milé děti

Základní školou otrásl žákovský časopis – a skončil

Škola v Újezdě nad Lesy vypadá běžně příjemně: chodby vyzdobené dětskými výkresy, hned za vchodem klubovna se stolním fotbalem, v rohu chodby pingpongový stůl. V přátelských kulisách se ale odehrává drama, z něhož lidé – učitelé i děti – vycházejí znesvářeni. V loňském školním roce tu z aktivity nové češtinářky začal vycházet školní časopis psaný dětmi, zbyla po něm jen tři čísla zavěšená na školním webu, letos už se o pokračování nikdo nepokouší. Vedení školy se nelíbí, když jsou děti kritické ke škole. Učitelku, která děti ke kritickému myšlení vedla, ředitelka potrestala. Otevřenost a přátelské prostředí na základních školách ještě zdaleka není samozřejmostí.

Něco otravného

„Škole vadilo, že tam lidi psali, co si myslí a co by šlo na škole zlepšit, paní učitelku Howe, která časopis vedla, před námi někteří učitelé začali pomlouvat, a letos už češtinu neučí a do časáku se nikomu nechce,“ shrnuje to žačka druhého stupně za

rohem školy a nejistě se rozhlédne. „Ale bylo to to nejlepší, co se tady dělo. Díky tomu časopisu už třeba smíme o malé přestávce na chodbu, protože se tam o tom, že nesmíme ze tříd, psalo.“

Na chodby školy se ze zavřených učeben linou běžné zvuky – učitel diktuje látku, děti se něčemu smějí, z dalších dveří je slyšet zvýšený hlas učitelky: „Neotáčej se, nebav se!“ Pingpongový stůl zůstává i o přestávce opuštěný: podle dětí je učitelé napomínají, že u hraní hlučí, tak tam moc nechodí. A klubovna s fotbalkem je zamčená: smí se tam jen pod dozorem, když má třída volnou hodinu.

Když do školy před rokem a půl nastoupila nová ředitelka, Romana Howe se, jak říká, těšila, že ve striktně vedeném prostředí nastanou změny k lepšímu. „Už to, že nám paní ředitelka dala na počátku dotazník, co se nám líbí a co by šlo zlepšit, mě potěšilo,“ vzpomíná učitelka Romana Howe. „Napsala jsem spoustu podnětů, jak učit lépe, ale nic se

nestalo a už se mě na to nikdo neptal.“

Časopis rozjela učitelka loni v osmých a devátých třídách poté, co se jí žákyňe Valerie Wastlová svěčila, že by jednou ráda byla novinářkou – Valerie se stala jeho šéfredaktorkou. Kamenem úrazu se pro ředitelku a ostatní kolegy stal zejména rozhovor, který s učitelkou Howe vedla redaktorka-žákyňe: paní Howe v něm líčila zkušenost ze Základní školy Dr. J. Malíka v Chrudimi, kam se ve svém volnu zajela podívat, protože škola platí za nebyvale úspěšnou. V rozhovoru líčí, jaká panuje v Chrudimi otevřená atmosféra, že mohou děti samy bez dozoru o přestávce do počítačové učebny, jak se učí ve skupinách, že na prvním stupni se neznámkuje, ale děti dostávají slovní hodnocení a že ani nemají zájem odcházet v 5. a 7. třídě na víceletá gymnázia –

a na otázku, čím to je, odpovídá Romana Howe, že to záleží na vedení.

Spor byl i o texty, v nichž se děti vyjadřovaly, co si myslí – třeba o chystaném

zákazu mobilů ve škole a podobně. „Nakonec byl časopis paní ředitelkou zakázán. Tedy ‚pozastaven‘, jak nám řekli, a rozjela se kolem toho spousta nepřijemností. Pořád jsem musela chodit do ředitelny a něco vysvětlovat, v podstatě šli přes nás po paní učitelce Howe,“ líčí bývalá šéfredaktorka Valerie, dnes studentka střední školy grafické v Lysé nad Labem. „Začali najednou vybírat sešity paní učitelky Howe a hledat, jestli nás dobře učí, ale jiní učitelé je nezajímali.

Už jsem z té situace byla tak nešťastná, že jsem z časopisu odešla,“ říká Valerie. „Přitom to bylo skvělé. Paní učitelka nás třeba vzala na jinou školu, abychom viděli, jak to dělají tam, zaplatila nám autobus, o všem jsme s ní mohli mluvit, v literatuře nám pouštěla filmy podle literárních předloh, zajímalo ji, co nás zajímá, všechno nám bezvadně vysvětlila, byla jiná a její hodiny mi hodně daly.“

Romana Howe nejdříve dostala od vedení školy důtku za to, že žákům nevyšvětlila, že „mohou kritizovat, ale slušně a za pomoci odpovídajících výrazů“. A pak další: že její žáci mají v sešitě málo zápisů a že včas nezabrala k navrácení tablety, které vydobyla pro školu alespoň na zkoušku. Letos už nedostala český jazyk a učí jen angličtinu, vedení časopisu se kvůli cenzorskému tlaku vzdala a časopis už letos nikdo nedělá. „S nikým se moc nebavím, jsem trochu vyčleněná. Ani nevím, co bych si s kolegy říkala, pro mnohé jsou děti jen něco otravného, co je třeba zapacifikovat, tak se mi s nimi ani nechce mluvit.“

Ředitelka školy Alena Sochůrková celou lapálii vnímá jako chybu své podřízené Howe: „Proč bourat něco, co nám vyhovuje? Komu ta škola nevyhovuje, může dát dítě jinam. Nebo jít učit jinam,“ říká ředitelka. A její kolegyně, učitelce češtiny Haně Jančové, se zdá divné, že tu nějaký časopis vůbec vycházel, protože když ona sama před mnoha lety chvíli vedla školní časopis, děti to nebavilo. „Slibovala jsem jedničky, přemlouvala je, ať něco napíší, byly to neskutečné galeje, děti neměly

žádné nápady, člověk je nemůže k ničemu přimět, už bych to nedělala.“

Jen tak si pohovět

Na základní škole v Chrudimi, která se stala nechtěně součástí újezdského dramatu, jako by člověk vstoupil do jiného časoprostoru. Ředitel Zdeněk Brož jde chodbou, děti zdraví jménem, učitelé se usmívají a o přestávkách debatují s dětmi na chodbách, u pingpongového stolu je nával, místnost s počítači je opravdu přístupná, lavice ve třídách jsou seskupeny do útvarů pro pracující skupinky, prvňáčci učitelce říkají křestním jménem. V „klidové“ místnosti si potichu čtou o přestávce děti, které mají vzruchů dost a chtějí si chvíli v tichosti odpočinout. „To není možné,“ směje se skupina deváček příběhu školního časopisu v Újezdě nad Lesy. „To u nás, kdyby bylo něco zakázané, tak to je neříct svůj názor.“ Zrovna minulý týden jejich třída vyhověla svému učiteli a napsala mu, co by mohl ve svých hodinách zlepšit – a on jim za to poděkoval. Dívka ze skupinky vypráví, jak ji nedávno potkal ředitel na chodbě uplakanou, trápilo ji

zdraví dědečka, který skončil v nemocnici, omluvil ji z hodiny a nechal ji v místnosti učitelů v pohodlném křesle, ať si hodinku hová, a po chvíli ji tam přišla utěšit její třídní učitelka. „Už je to dobré, dědeček už je zpátky doma,“ směje se dívka, „ale tohle nebylo nic výjimečného. Tady nás nechtějí nacytat, když vidí, že nemáme svůj den, což se někdy stane každému, nemusíme psát písemku nebo si můžeme jít místo učení odpočívat ve třídě na koberec,“ líčí přístup učitelů. Školní řád tady zabere jednu stránku velkým písmem (v ZŠ v Újezdě má 11 hustých stran) a je tu i kolonka pro povinnosti učitelů: Dodržovat zásadně partnerský vztah k žákům, dodržovat Úmluvu o právech

dítěte. „To je zásadní, tady nikoho neuslyšíte na děti rvát,“ říká ředitel Zdeněk Brož, do jehož školy chodí nahlížet také učitelé odjinud. „Vedeme i děti k přátelským vztahům mezi sebou, ke spolupráci. V normální škole se bohužel spolupráce trestá, když se děti mezi sebou domlouvají, radí, u nás je to žádoucí.“

Učitelku Romanu Howe, která se sem zajela podívat, si tu pamatují – ze školy byla nadšená. Ale že by její nadšení pro přátelskou a otevřenou školu s novými metodami výuky mohlo změnit její školu, o tom ředitel Brož pochybuje. „Měnit může ředitel, nebo by musela najít ve sboru dost spřízněných učitelů. Jeden člověk ten zaběhaný systém nemůže prolomit,“ říká. On sám po svém nástupu do ředitelny v Chrudimi – je to už 26 let – vycházel z toho, co ho štválo jako učitele na předešlé škole a jako žáka v dětství. A udělal to jinak. „Musel jsem se po dvou letech rozloučit s částí sboru, český učitel je bohužel často líný učitel, který změny, semináře, novinky

a větší přemýšlení o potřebách dětí bere úkorně,“ vzpomíná. „Tohle se tady na fakultách neučí.“ A pak už to prý šlo – vybrat si učitele, kteří mají rádi děti a chtějí z nich vychovávat sebevědomé lidi schopné dávat si věci do souvislostí, nebat se projevít názory a polemizovat o nich s ostatními.

„Ale pokud je tam paní učitelka na to sama,“ krčí Zdeněk Brož rameny, „tak to určitě nedopadne dobře.“

To už si uvědomuje i Romana Howe: „Nevím, jestli na této škole zůstanu, dost mě to tu semílá,“ říká. „I já se tady totiž horším, cítím, že dřív jsem učila zajímavěji.“

Ivana Svobodová

(Článek přetiskujeme se svolením časopisu Respekt, ve kterém vyšel letos v únoru.)

učitelka MZŠ paní R. Howe

„Jeden člověk ten zaběhaný systém nemůže prolomit.“

Demokracie po újezdsku

Situací ve škole, článkem v časopisu Respekt a školním časopisem se dne 15. 2. 2017 zabývala i Komise vzdělávání a výchovy na naší radnici. Na jednání komise však bylo závažnější, že si k projednání pozvala pí učitelku Jančovou, místo pí učitelku Howe! Ukazuje to na absenci korektního jednání a zástupců školy (v komisi je například ředitelka školy i její zástupkyně) není takový postup vůbec proti srsti. Pak se ale nelze divit občanům a rodičům, pokud nabudou dojmu, že vedení školy a radnice (v komisi je např. starostka) spíše zajímá udržení vlastních pracovních míst než usilování o objektivní poznání.

Nicméně ze zápisu je patrné, že komise odmítla vycházet pouze z jednostranných informací předkládaných pí Jančovou, která byla v rozporu se zvyklostmi pozvána bez předchozího informování všech členek

komise. S vysokou pravděpodobností se tak stalo na základě domluvy starostky a ředitelky a za zády komise!

V průběhu jednání se ukázalo, že některé členky komise s názory pí Jančové a ředitelky nesouhlasily. Bohužel se ale dopustily základní chyby. Přestože pí Jančová nebyla předem ohlášena do programu jednání, její účast na jednání připustili. V takovémto případě, když někdo jedná neseriózně, tak s ním přece nejedná! To je prostě ta nešťastná korektnost, kterou právě ti neseriózní jenom zneužívají a intelektuálně si namlouvají, že něco vyřeší a vyjednájí. Při jednání pí ředitelka popřela své výroky otištěné v Respektu a řešilo se, zda na článek reagovat. Pokud ano, jak? Na přetřes přišla i otázka, zda článek poškodil pověst školy. Jasně měla starostka Čechová. Škola má srovnatelnou pověst se školami v okolí

a článek je na první pohled nevěrohodný. Tento pohotový a brilantní názor nelze než pí starostce závidět. Určitě má klidné a bezstarostné spaní. Část komise však vyjádřila nespokojenost s pověstí druhého stupně.

V závěru komise doporučila škole opět časopis vydávat, ale pod vedením redakční rady. Je neuvěřitelné, že na tak elementární věc škola za rok sama nepřišla. Nebo nechtěla přijít?

Pro úplnost musím dodat, že tendenční způsob řešení problému kolem školního časopisu už v komisi nastal před rokem. Tehdy pí Jančová komisi vyprávěla, že se částečně podílela na vydání prvních dvou čísel, přestože důkazy pro toto tvrzení nejsou nikde dostupné. Pro jistotu ale už ani tehdy nebyla pí učitelka Howe pozvána...

Petr Duchek